

Ігор Ткаченко

ГАЗЕТА "РАДА" ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ІСТОРІЇ ВИДАННЯ ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВОГО ВІСНИКА У КИЄВІ (1907-1914)

Видання "Літературно-наукового Вісника" посіло важливе значення в діяльності М. Грушевського. Будучи одним із його засновників у 1898 р., вчений надалі залишався його ідейним натхненником і керівником, виступаючи у якості його редактора, і видавця. Одним з головних завдань журналу було єднання галицьких та підросійських українців. Якраз у цьому контексті є актуальним дослідження історії видання ЛНВ у Києві за матеріалами української щоденної газети "Рада", яка виходила в 1906-1914 рр.

Різні напрями діяльності ЛНВ привертали увагу багатьох дослідників, їм присвячено чимало дисертаційних досліджень¹ та монографічних праць² і невеликих розвідок. У більшості з них наголошувалося на прагненні М. Грушевського поєднати Велику Україну і Галичину³ за допомогою залучення свіжих літературно-публіцистичних сил надати журналові всеукраїнського характеру, до чого, власне, і прагнули видавці⁴. Про перенесення видання ЛНВ зі Львова до Києва згадується в багатьох дослідженнях суспільно-політичної діяльності М. С. Грушевського як один з її важливих елементів, який не у всіх представників українства викликав сприйняття і схвалення⁵. У цілому більшість дослідників розцінила цей факт як позитивний крок М. Грушевського, що відкривав можливість об'єднати навколо журналу провідні українські сили.

Щодо джерел, які використовують науковці для висвітлення цього питання, то ними, передусім, є преса того періоду (ЛНВ, газета "Рада"), епістолярій М. Грушевського (листування з Є. Чикаленком; Ю. Сірим та іншими співробітниками ЛНВ), мемуарні твори сучасників (Є. Чикаленка, Ю. Сірого тощо) та документи офіційних урядових установ (наприклад справа про видання ЛНВ у Києві у фонді Тимчасового комітету у справах друку⁶). Основним джерелом, використаним у даному дослідженні, є газета "Рада", яка широко висвітлювала проблеми, пов'язані з виданням ЛНВ у Києві під загальним проводом М. Грушевського.

Суспільно-політична і громадсько-культурна діяльність Михайла Сергійовича з 1898 р. була тісно пов'язана з виданням ЛНВ, журналу, який упродовж тривалого часу був виразником інтересів українства як Галичини, так і підросійської України. Часопис, організований М. Грушевським разом з І. Франком та В. Гнатюком, до 1906 р. включно виходив у Галичині, залишаючись при цьому єдиним україномовним літературно-науковим органом всієї України. Революція 1905 р. в царській Росії відкрила нові можливості для розвитку української преси, через що ЛНВ втратив своє виключне становище єдиного українського журналу. До того ж з 1901 р. ЛНВ не мав змоги вільно потрапляти до Російської імперії, через цензурну заборону, що не тільки призвело до матеріальних витрат, а й послабило контакт з літературними колами українства в Росії⁷.

З тим, щоб не допустити послаблення зв'язку між галицькими і підросійськими українцями виникла ідея перенесення видання ЛНВ до Києва тоді, коли це стало можливим. У статті "До наших читачів у Галичині" М. Грушевський так обґрунтував необхідність переведення ЛНВ до Києва: "Літературно-Науковий Вісник від самого заснування був ведений нами в характері всеукраїнському... Для удержання та зміцнення всеукраїнського характеру нашого журналу, для скріплення його зв'язків з Україною, треба провести реформу його в вище згаданім напрямі: організувати відділ редакції в Києві й притягнути до ближчої участі місцеві літературні сили". Частина киян не прийняли такого кроку, адже у Києві вже видавався місячник "Нова Громада". З перенесенням видання ЛНВ до Києва останній мав припинити своє існування. Є. Чикаленко, В. Симиренко⁸ й інші українські патріоти, зважаючи на великий авторитет М. Грушевського, згодні на це (ця згода була своєрідним компромісом між М. Грушевським та Є. Чикаленком - перенесення в обмін на згоду видавати газету "Рада"⁹), але ні Б. Грінченко, ні С. Єфремов, керманічі "Нової Громади", не могли примиритися з виданням свого місячника і розійшлися з Михайлом Сергійовичем¹⁰.

ЛНВ все ж почав виходити у Києві з 1907 р. Раніше, з вересня 1906 р. замінивши часопис "Громадська Думка", розпочала своє життя газета "Рада". Остання видавалася за сприяння відомого громадського діяча і мецената Є. Чикаленка, чия ідея щоденної української газети отримала підтримку також М. Грушевського. Зважаючи на це, редколегія "Ради" не могла не приділяти уваги діяльності ЛНВ, що вона і робила постійно. У № 24 газети було подано огляд його IX книги за 1906 р. Оглядач Д. Дорошенко робив висновок, що з того часу, як почали виходити на Наддніпрянщині українські часописи, "ЛНВ", що був раніше всеукраїнським науковим органом, почав уміщувати здебільшого галицьких письменників, а це понижувало його загальний рівень через локальність¹¹.

Поряд з оглядами "Рада" також постійно подавала оголошення про вихід чергових книг ЛНВ й інформувала читачів про їхній зміст. У номері газети від 14 грудня 1906 р. вміщено статтю під назвою "Літературно-науковий вістник" у Києві"¹², в якій повідомлялося, що з 1907 р. ЛНВ виходитиме в двох редакціях - київській та львівській. У ній також відзначалося, що думка про перенесення видання ЛНВ до Києва виникла ще у 1905 р. відразу ж після царського маніфесту від 17 жовтня, але тоді цього не було зроблено через складну внутрішню ситуацію в Російській імперії. Стаття, написана, очевидно, на замовлення М. Грушевського, бо багато в чому копіює звернення самого видавця і редактора ЛНВ до своїх читачів, сповіщаючи, що "зв'язки їхнього журналу з Україною починають слабнути, незважаючи на всі намагання їх затримати й зберегти надалі давніший всеукраїнський характер видання, а з тим разом слабнуть взагалі літературні і всякі інші зв'язки Галичини з Україною. Се розуміється річ небажана, бо якраз теперішня хвиля вимагає якнайбільшого скупчення, концентрації національних сил, щоб висунути Україну з вікового занепаду. І тому в інтересах загальноукраїнського руху вирішено з 1907 роком перенести "ЛНВ" до Києва і замість двох журналів - "Нової Громади" у Києві і "ЛНВ" у Львові - видавати спільними українсько-галицькими силами один журнал". Вміщення такої статті свідчило про те, що "Рада" в особі її редакції сприйняла такий крок галицьких видавців позитивно. У цьому ж номері сповіщалося, що перенесення видання ЛНВ до Києва відбуватиметься під керівництвом М. Грушевського, який планував пробути до Києва до середини літа 1907 р.¹³

Сповістивши про перенесення видання ЛНВ до Києва, "Рада" з початком 1907 р. постійно приділяла йому увагу на своїх сторінках. Так, перше оголошення про вихід I книги ЛНВ за 1907 р. було вміщене в № 89 газети за 1906 р.¹⁴ - у ньому, крім умов передплати, розкривався зміст книги, що й надалі було характерною особливістю таких оголошень. У наступному номері "Ради" в рубриці "У Києві" відзначалося, що перша книжка ЛНВ вийде на початку січня і що передплатники журналу "Громадська думка" отримували, за їхньої згоди, передплату на ЛНВ, а ті з них, що сплатили по 8 крб., передплати, мали повідомити редакцію, що робити з залишком, оскільки передплата на 1907 р. складала 6 крб.¹⁵. З такими відомостями щодо виходу ЛНВ у Києві редакція "Ради" вступила в новий рік - перший рік його видання у Києві.

Перша згадка про ЛНВ 1907 р. у "Раді" з'явилася 19 січня: у рубриці "По Україні. Київ" редакція газети повідомила читачів про обшуки в конторах двох видань, в яких було конфісковано всі рукописи¹⁶ - так місцева адміністрація заявила про свою "особливу увагу" до україномовних видань. У подальшому "Рада" в основному приділяла увагу публіцистиці "Літературно-наукового вістника", почавши з короткого огляду статті М. Грушевського "На українські теми", вміщеної в I книжці ЛНВ за 1907 р.¹⁷. Огляд аналогічної статті Михайла Сергійовича в II книзі ЛНВ мав місце у номері від 18 березня 1907 р.¹⁸.

Поряд з оголошеннями про вихід нових книг ЛНВ, що постійно з'являлися на сторінках "Ради", тут же вміщувалися також коротенькі повідомлення інформаційного характеру. Так, у номері від 2 лютого 1907 р. редакція ЛНВ повідомила, що друга книжка журналу вийде в середині лютого і без запізнення буде розіслана передплатникам¹⁹.

З № 30 "Рада" почала вміщувати регулярні огляди книг ЛНВ у рубриці "З українських журналів", автором яких був Д. Дорошенко. В огляді його I книги оглядач вказав на позитивність перенесення видання журналу до Києва, що і почало проявлятися на його сторінках: він друкував значно більше статей наддніпрянських авторів²⁰. Такі огляди могли охоплювати дві книги ЛНВ, як, наприклад, огляд II-III книг журналу, вміщений у № 75 "Ради".

Огляди ці мали критичний характер, їхні автори поряд з позитивними моментами кожного номера відзначали й недоліки, які редакція журналу мала усунути: вказуючи на позитив наукового та публіцистичного відділів, вони писали про очевидну слабкість белетристики і надмірну увагу до поезій тощо.

Особлива увага зверталася на статті М. Грушевського, які оглядачі ЛНВ характеризували як одні з найцінніших у журналі, особливо ті, в яких автор намагався пояснити необхідність тісніших зв'язків підросійської України з Галичиною²¹.

В огляді IV його книги зазначено покращання змісту. Оглядач Д. Дорошенко вказував, що "четверта книжка ЛНВ різноманітністю свого змісту й цікавістю матеріалу, як літературного, так і науково-публіцистичного переважає собою кожен з попередніх книжок журналу. Потроху журнал скупчує навколо себе все ширше коло співробітників, що надають йому живіший характер своїми творами, котрі зачіпають самі пекучі теми нашого сучасного життя²²"; позитивно оцінювалася поява нових рубрик журналу і залучення до участі в ньому провідних українських літературних сил.

IV книга справила позитивне враження на редакцію "Ради", яка висловила задоволення з приводу того, що ЛНВ потроху стає справді всеукраїнським літературним зібранням²³. У № 131 "Ради" повідомлялося, що з виходом кожної книги ЛНВ на київському ґрунті стає цікавішим і ширшим за змістом, і наголошувалося, що журнал подає повну і всебічну картину культурно-громадського життя українського народу по обох боках кордону²⁴.

Як свідчать матеріали "Ради", зміни, яких зазнавав ЛНВ, ставали дедалі помітнішими. Так, в огляді I-VII книг констатувалося, що "трохи не всі автори, які заповнили своїми оригінальними чи перекладними творами ці дві книжки, носять прізвища українців російських. Очевидно, перехід Вістника зі Львова до Києва впливає так, що журнал дедалі, то все більше стає органом письменників з російської України, звертаючи найбільше уваги на місцеве політичне й культурне життя²⁵". Водночас тут же висловлювалася тривога з приводу того, що галицький голос дедалі слабкіше лунав на сторінках видання (при цьому більшість передплатників ЛНВ були галичанами).

Критичні закиди на адресу редакції ЛНВ лунали і в наступних оглядах, зокрема наголошувалося на необхідності уникнення диспропорції в обсязі і якості рубрик журналу, покращання його літературної частини²⁶. Наявні хиби пояснювалися, здебільшого, організаційними проблемами, пов'язаними з перенесенням видання ЛНВ до Києва, відсутністю конкуренції тощо.

В огляді X книги ЛНВ акцентовано увагу на тих відділах журналу, які були найзмістовнішими, зокрема, на науково-публіцистичному²⁷.

Логічним продовженням схвального ставлення "Ради" щодо ЛНВ став огляд XI книги, де знаковою виявилася стаття "До наших читачів" М. Грушевського, в якій автор, а разом з ним і "Рада", підбив підсумки першого року видання ЛНВ у Києві: "Мусимо по справедливості погодитися з думками шанованого проф. М. С. Грушевського, висловленими у вступній його статті до XI книжки "Вістника". Журнал цей дає справді навіть більше, ніж од нього може наш читач вимагати. Маємо надію, що з побільшенням розміру книжок редакції "Вістника" вдасться уникнути і тих нечисленних хиб, яким до цього часу сама вона не могла запобігти, не вважаючи на все своє бажання"²⁸.

У цьому ж огляді редакція наголосила на тому, що з 1908 р. "Літературно-науковий вістник" залишиться єдиним всеукраїнським місячником, бажаючи йому якнайширшого розповсюдження.

У 1908 р. "Рада" продовжувала широко інформувати своїх читачів про діяльність ЛНВ. У статті "Українське життя за 1907 рік" автор відзначив, що єдиним солідним місячником упродовж 1907 р. був якраз цей журнал, котрий не тільки сприяв розвитку літературних та наукових інтересів, а й успішно виконував ще одну дуже важливу всеукраїнську місію - допомагав найтіснішому єднанню двох частин єдиної української землі, розділеної кордоном²⁹. Огляд останньої книги ЛНВ за 1907 р. ще раз підкреслив позитивне враження, яке справляв місячник. У ньому вказувалося, що вона вийшла в побільшеному обсязі, бо редакція, очевидно, поставила собі за мету видрукувати всі ті статті, які розпочала вона раніше. Редколегії журналу зауважувалося, що його літературний відділ слабкіший за науковий. Такий закид був не зовсім справедливим. У грудневій книжці літературний відділ навіть переважив кількістю наукову частину, але з різних причин завжди вміщувати високої вартості і художні твори, і наукові праці - річ дуже складна³⁰.

Уже в перших оглядах ЛНВ за 1908 р. "Рада" вказувала, що єдиний літературний орган України, яким часопис залишився після того, як припинилося видання журналу "Україна", почав виходити у збільшеному обсязі, містить чимало белетристики, новий відділ "За кордоном", тобто прагне по змозі йти назустріч своїм читачам та критикам³¹. В огляді II книжки вказувалося, що журнал добре справляється з роллю об'єднувача українців із обох частин Вітчизни, але при цьому слушно зауважувалося, що необхідно дотримуватися компромісу щодо авторського представництва у журналі від Галичини і Наддніпрянської України³².

В огляді IV книжки редакція "Ради" констатувала, що кожна з книжок ЛНВ рівноцінна, відзначала появу нових цікавих співробітників (наприклад М. Шаповал)³³, а також те, що найцікавішими статтями в них є ті, які говорять про минуле України та про історію розвитку національного руху серед українського громадянства³⁴.

Огляди ЛНВ вміщувалися в "Раді" щомісяця і в кожному з них детально розглядалася кожна книга журналу, що свідчило про важливість його для українства.

В останньому огляді за 1908 рік, редакція газети наголосила на тому, що місячник у минулому році дуже багато зробив для того, щоб надати українському життю більше сили й інтенсивності³⁵.

Таким чином, у перші два роки після перенесення видання ЛНВ зі Львова до Києва редакція "Ради" на своїх сторінках намагалася максимально широко відобразити роботу журналу, що можна пояснити її ідейною позицією, а також впливом М. Грушевського на неї у цей період, адже шанований історик був одним із засновників "Ради" і протягом перших двох років її існування займав у ній не останнє місце³⁶. З плином часу увага М. Грушевського дедалі більше зосереджувалася на роботі власних видань (зокрема, з 1909 р. на народному тижневику "Село"), поступово відходячи від активної участі в діяльності "Ради". І це відразу відбилося на висвітленні газетою діяльності ЛНВ.

У 1909 р. зменшилася кількість оглядів ЛНВ: в одному огляді розглядалося від однієї (кн. III) до трьох (кн. VIII, IX і X) книжок журналу. Обсяг їх, незалежно від кількості оглянутих книжок, залишався незмінним, а вміщена у них інформація була менш інформативною. В огляді I-II книг вказувалося, що якщо судити з напрямку журналу і характеру його провідних статей на політичні і громадсько-літературні теми, в ньому залишилося все без змін; його редколегія пильнувала, "щоб витримані були основні провідні ідеї програми й тактики". Тут же писалося, що журналові не вдається згуртувати навколо себе усіх видатних представників української громадської думки й публіцистики, через що він не може служити виразником інтересів провідних течій серед українського громадянства³⁷.

В огляді літніх книжок констатувалося, що вони не мають того традиційного канікулярного характеру і дають читачеві здебільшого живі і цікаві матеріали, а деякі статті великої принципової ваги заслуговують на пильну увагу і окремий аналіз оглядача³⁸. Решта оглядів присвячувалися виключно літературній характеристиці праць, опублікованих у журналі.

Інформація про різні аспекти видання ЛНВ у Києві подавалася також у хроніці "Ради". Так, у 1909 р. Газета повідомила про накладення штрафів на редактора журналу С. Веселовського (двічі, в № 1 і № 154) за вміщення вірша Ю. Будяка "Три етюди" в XII книжці за 1908 р. (№ 1) і за статтю М. Грушевського "Виговський і Мазепа" (№ 154), про конфіскацію чотирьох книжок 1909 р. за надруковану повість Анатолія Франса "Острів пінгвінів" та те, що "редактора позивали за богохульство"³⁹.

У 1910 р. "Рада" не вмістила жодного огляду ЛНВ. Її редакція не пояснила цього, огляди просто зникли з її сторінок. У статті "Українська преса в 1910 році" Д. Дорошенко писав, що ЛНВ присвячувалися регулярні огляди, а найбільший інтерес до журналу викликала участь у публіцистичному відділі проф. М. Грушевського, а в літературній частині В. Винниченка, М. Коцюбинського, М. Чернявського і О. Олеса⁴⁰.

У № 68 і № 224 газета поінформувала своїх читачів про стан судової справи щодо редактора ЛНВ С. Веселовського. У ній повідомлялося також про святкування ювілею літературно-наукової діяльності М. Грушевського, його роль у житті української громади Києва⁴¹. Докладніше про видання ЛНВ у 1910 р. сказав у своєму огляді Д. Дорошенко: "Літературно-науковий вістник" - це другий головний орган громадської української думки і разом з тим найважливіший осередок літературного українського руху по обох боках кордону. Він ведеться під проводом і головній участі проф. М. Грушевського - діяча такого масштабу, який сам значить і має вплив не менший від цілої партії. В публіцистичній частині "Вістника" головний інтерес мають статті проф. М. Грушевського, котрий регулярно відгукується на важливіші явища нашого життя в серії своїх статей "На українські теми". Участь таких публіцистів як М. Лозинський, Л. Цегельський, П. Смуток, М. Гехтер, Є. Левицький тощо доповнює значення "Вістника" як органу української громадської думки, який постійно тримає своїх читачів у сфері загальноєвропейських культурних інтересів⁴².

Наступна згадка, пов'язана з ЛНВ, з'явилася на сторінках "Ради" в середині березня 1911 р., у хроніці повідомлялося про вирок у справі редактора ЛНВ С. Веселовського (штраф у розмірі 50 крб. і спалення VI книжки ЛНВ за 1909 р.)⁴³. Наприкінці квітня в "Раді" опубліковано дві статті співробітників ЛНВ у відповідь на критичні статті, вміщені у львівській газеті "Діло". Стаття В. Леонтовича⁴⁴ присвячувалася спростуванню звинувачень Г. Хоткевича, І. Липи та С. Павленка, які писали про занепад ЛНВ після перенесення його видання до Києва. Завдяки цій статті можна простежити всі звинувачення, з якими виступили вказані публіцисти - розгін М. Грушевським кращих літературних сил, белетристика низької якості, керування редакції ЛНВ власними симпатіями у підборі матеріалів тощо. В. Леонтовичу вдалося спростувати ці закиди, пояснивши їх особистою неприязню до М. Грушевського авторів критичних статей. У статті Л. Старицької-Черняхівської "Літературні Герострати" після переліку звинувачень дано відповідь на них. Із слів її автора, "коли й на сонці є плями, то не можна допускати й думки, щоб редакція ЛНВ ніколи й ніде не робила помилки. Не робить помилки тільки той, хто нічого не робить. Але коли б старанними дослідувачами і були б вишукані дві-три технічні помилки, то вони топляться цілком тим великим позитивним значенням, яке має для нас ЛНВ. Ми знаємо, що з ЛНВ, дякуючи публіцистичним розправам проф. Грушевського, рахується російська преса - вона прислухається до нього, ми знаємо, що ЛНВ щороку поширює коло своїх співробітників і читачів, що передплата на нього зростає, а не падає, і думаємо, що кожний згодиться з тим, що ЛНВ - наш кращий щомісячний журнал⁴⁵". Ці дві статті могли бути просто замовленими М. Грушевським, який не міг вміщувати такі спростування на сторінках ЛНВ. Це ще раз засвідчує ту прихильність, з якою ставився до журналу видавець "Ради" Є. Чикаленко.

У 1911 р. "Рада" вмістила лише три огляди ЛНВ (автори - Amicus та А. Василько). Останній був автором усіх оглядів номерів ЛНВ у 1912-1914 рр. В огляді 1-V книг за 1911 р. автор вказав, що журнал був і є єдиним літературним органом України, в чому є і переваги, і недоліки, що найкращими в ньому є відділи публіцистичний і літературної

критики⁴⁶. Огляди, що охоплювали декілька книг, друкувалися в кількох номерах газети (інколи з інтервалом, наприклад, огляд VI-IX книг у № 231 і № 236. В останньому вказувалося, що найбільший інтерес становить публіцистика М. Грушевського, який, однак, у своїх твердженнях міг би бути менш категоричним, звинувачуючи українську інтелігенцію в загибелі тижневика "Село" в 7-8 книжці журналу⁴⁷. Огляд XI-XII книг вміщено в № 26 і № 30 "Ради" за 1912 р.

В травні 1911 р. "Рада" поінформувала, що новим редактором ЛНВ з травневої книжки став М. Гехтер⁴⁸. У 1912 р. (крім оглядів) цьому редактору було присвячено більшість матеріалів, в яких фігурувала назва журналу. В № 32 "Рада" розповідала про припинення судової справи проти М. Гехтера, якого позивали за вміщення в 7-8 книжці повістей "Скарб" і "Сотрудник". Проте згодом газеті довелося писати, що припинена справа розпочинається знову, і що з неї зроблено дві справи⁴⁹. В іншому її номері говорилося, що справа вже колишнього редактора ЛНВ розглядатиметься 5 травня 1912 р.⁵⁰. Нарешті вона повідомила, що виправдання у його справі скасовано сенатом, а М. Гехтера засуджено до трьох місяців в'язниці⁵¹.

1912 р. на сторінках "Ради" вміщено три огляди: I-III книг (№ 115), V-VI книг (№ 178) і VII-VIII книг (№ 198). В огляді V-VI книг вказувалося, що з 4-ою книжкою ведення журналу перейшло до рук декількох осіб, а М. Грушевський знову повернувся до складу співробітників журналу. Огляд IX-XII книг подано вже у № 62 і № 93 "Ради" за 1913 р.

У 1913-1914 рр. вся інформація про ЛНВ практично звелася тільки до двох оглядів української преси. У першому із них, 1913 р., відзначалося, що в 1912 р. ЛНВ зазнав деяких змін в організації редакторської роботи, ставши органом колективного редакторського гурту, складеного з видатних українських літературних сил. Зменшення кількості статей проф. М. Грушевського на громадські теми не призвело до погіршення публіцистичного відділу журналу, а найбільший інтерес в літературній частині журналу викликають писання найвидатніших тепер представників нашого красного письменства: М. Коцюбинського, В. Винниченка, О. Кобилянської, О. Олеса і Лесі Українки⁵². У 1913 р. надруковано єдиний огляд ЛНВ⁵³ (кн. I-III) та подання (№ 37) обставин судової справи П. Ф. Лаврова (Ю. Тищенко). Справа стосувалася ще 1910 р., коли П. Лавров за відсутності редактора ЛНВ самовільно видав XII книгу журналу, за що йому було визначено штраф у 100 крб., або місяць арешту.

1914 р. також не відзначався багатством матеріалів, присвячених ЛНВ: єдиний огляд I-II книг журналу та останній річний огляд української преси, в якому писалося, що найстаріший український журнал еднав на своїх сторінках літературні сили наддніпрянських українців і галицьких, що йому бракувало лише критиків, які б глибоко висвітлювали літературне життя.⁵⁴

З початком Першої світової війни "Рада" і ЛНВ змушені були припинити своє видання. Отже, наведений огляд матеріалів, опублікованих на сторінках газети "Рада" про ЛНВ свідчить, що остання є важливим джерелом з історії видавничої діяльності М. Грушевського в цілому і журналу зокрема, оскільки містить у собі цінну інформацію про його видання на київському ґрунті в 1907-1914 рр. Цю інформацію можна поділити на такі види:

I. Оповідки та оголошення: 1907-1908 рр. вміщувалися майже в кожному номері "Ради", що свідчить про значну роль М. Грушевського у цьому виданні. В наступні роки спостерігалася тенденція до зменшення їхньої кількості.

II. Хроніка: подавалася інформація про судові переслідування редакторів ЛНВ, зміну їх, штрафи, що накладалися на журнал внаслідок ніби-то порушень чинного законодавства у справах преси тощо.

III. Редакційні статті: з приводу перенесення видання ЛНВ зі Львова до Києва, що друкувалися на сторінках "Ради" в 1906-1907 рр.; також статті, авторство яких належало співробітникам ЛНВ, у відповідь на критичні закиди інших видань на адресу редакції журналу (1911 р.).

IV. Річні огляди українського життя і преси: в них працівники "Ради" подавали коротку хроніку діяльності ЛНВ за попередній рік, наголошуючи на визначній ролі ЛНВ у культурному житті підросійської України та інформуючи про зміни, що відбувалися в житті видання.

V. Огляди окремих книг журналу: це - критичні огляди його змісту. Вони були регулярними протягом 1907-1908 рр., а з 1909 р. кількість їх поступово зменшувалася, що пов'язано, в основному, з відходом М. Грушевського від активної участі в "Раді".

Вміщуючи матеріали, що стосувалися ЛНВ, на своїх сторінках, "Рада" намагалася інформувати своїх читачів про єдиний український літературно-науковий журнал, залучаючи до нього нових передплатників, розповсюджуючи його в середовищі української інтелігенції і сприяючи своїми критичними зауваженнями творенню концепції ЛНВ як журналу європейського типу. Газета сприяла становленню його у Києві і посиленню взаємодії української періодики на ниві українського національного відродження на початку ХХ ст.

1. Корбич Г. "Літературно-науковий вісник" і український літературний процес: Дис. канд. філол. наук. - К., 1995; Кузіна Н. Роль "Літературно-наукового вісника" в національному відродженні України. Дис. канд. іст. наук. - К., 2003.
2. Шаповал Ю. "Літературно-науковий вісник" (1889-1932): Творення державницької ідеології українства. - Л., 2000. - 352 с.; Ясінський Б. Літературно-науковий вісник: Показчик змісту. Том 1-109 (1898-1932). - К.: Смолоскип, 2000. - 544 с.
3. Винар Л. Михайло Грушевський : історик та будівничий нації: Статті та матеріали / НАН України, ГУАД ім. М. С. Грушевського. - К. : Фондація ім. О. Ольжича, 1995. - С. 185.
4. Шаповал Ю. Україна людей: Особистість у контексті національного чину. - Л., 2001. - С. 161.
5. Гирич І. М. Грушевський і С. Єфремов на тлі суспільно-політичного життя кінця ХІХ - 20-их років ХХ століття // Укр. історик. - 1996. - № 1-4. - С. 142-187.
6. ЦДАК України, ф. 295, оп. 1, спр. 20.
7. До наших читачів в Росії // ЛНВ. - Кн. 1. - 1907. - С. 2.
8. До наших читачів в Галичині // ЛНВ. - 1906. - Кн. 10. - С. V.
9. Гирич І. М. Грушевський і С. Єфремов на тлі суспільно-політичного життя кінця ХІХ - 20-их років ХХ століття // Укр. історик. - 1996. - № 1-4. - С. 154.
10. Д. Дорошенко. "Літературно-науковий вісник" // Ясінський Б. Літературно-науковий вісник: Показчик змісту. Том 1-109 (1898-1932). - К.: Смолоскип, 2000. - С. 532.
11. Рада. - 1906. - № 24. - С. 2.
12. Там само. - № 78. - С. 1.
13. Там само. - С. 3.
14. Там само. - № 89. - С. 1.
15. Там само. - № 90. - С. 3.
16. Там само. - 1907. - № 15. - С. 3.
17. Там само. - № 16. - С. 2.
18. Там само. - № 65. - С. 2-3.
19. Там само. - № 27. - С. 3.
20. Там само. - № 30. - С. 2.
21. Там само. - № 94. - С. 2.
22. Там само. - № 97. - С. 2.
23. Там само. - С. 3.
24. Там само. - № 131. - С. 2.
25. Там само. - № 189. - С. 2.

26. Там само. - № 233. - С. 2-3.
27. Там само. - № 251. - С. 2.
28. Там само. - № 287. - С. 2.
29. Там само. - 1908. - № 1. - С. 1.
30. Там само. - № 15. - С. 2.
31. Там само. - № 25. - С. 2.
32. Там само. - № 50. - С. 2.
33. Там само. - № 74. - С. 2.
34. Там само. - № 212. - С. 3.
35. Там само. - № 293. - С. 3.
36. Гирич І. М. Грушевський і С. Єфремов на тлі суспільно-політичного життя кінця XIX - 20-их років XX століття // Укр. історик. - 1996. - № 1-4. - С. 154.
37. Рада. - 1909. - № 51. - С. 2.
38. Там само. - № 184. - С. 2.
39. Там само. - № 231. - С. 3.
40. Дорошенко Д. Українська преса в 1909 році // Рада. - 1910. - № 2. - С. 2.
41. Рада. - 1910. - № 134. - С. 3.
42. Дорошенко Д. Українська преса в 1910 році // Рада. - 1911. - № 1. - С. 2.
43. Рада. - 1911. - № 62. - С. 3.
44. Леонтович В. Критикам Вістника // Рада. - 1911. - № 95. - С. 2-3.
45. Старицька-Черняхівська Л. Літературні Герострати // Рада. - 1911. - № 96. - С. 2-3.
46. Рада. - 1911. - № 119. - С. 2.
47. Там само. - № 236. - С. 2.
48. Там само. - № 103. - С. 3.
49. Там само. - 1912. - № 65. - С. 3.
50. Там само. - № 102. - С. 3.
51. Там само. - № 273. - С. 3.
52. Там само. - 1913. - № 1. - С. 2.
53. Там само. - № 163. - С. 2.
54. Там само. - 1914. - № 1. - С. 3.